

A Crooked Line

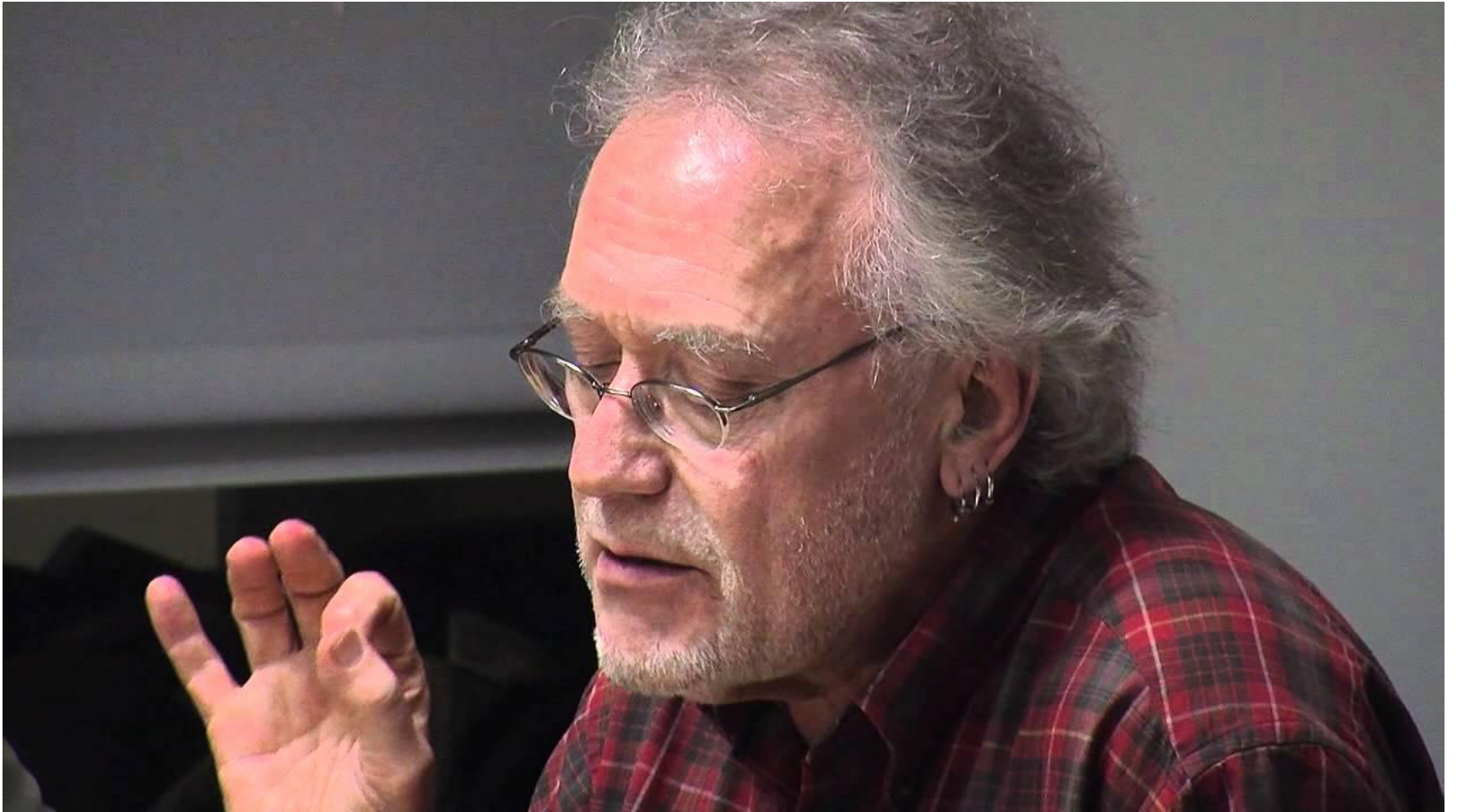
(Η τεθλασμένη γραμμή)

*FROM CULTURAL HISTORY TO THE HISTORY OF
SOCIETY*

GEOFF ELEY

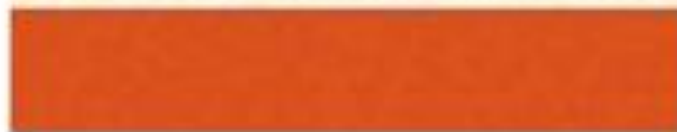
UNIVERSITY OF MICHIGAN PRESS 2008

Geoff Eley

A Crooked Line

FROM CULTURAL HISTORY
TO THE HISTORY OF SOCIETY

*« Όταν υπάρχουν εμπόδια η
συντομότερη οδός ανάμεσα σε δύο
σημεία είναι μια τεθλασμένη γραμμή »*

Μπέρτολτ Μπρεχτ

Περιεχόμενα

- **Κεφάλαιο 1^ο** : « Καθώς γίνομαι ιστορικός»
- **Κεφάλαιο 2^ο** : « Αισιοδοξία»
- **Κεφάλαιο 3^ο** : « Απογοήτευση»
- **Κεφάλαιο 4^ο** : « Ενδοσκόπηση»
- **Κεφάλαιο 5^ο** : « Αμφισβήτηση – Η ιστορία και οι τρέχουσες τάσεις της

Περιγραφή στόχων του βιβλίου

Παρά το γεγονός ό,τι αυτό το βιβλίο του Geoff Eley παρουσιάζει την προσωπική του πορεία μέσα στον ακαδημαϊκό χώρο της ιστορίας, σκοπός του δεν είναι αυτή καθαυτή η εξιστόρηση της προσωπικής πορείας, ούτε η έκθεση πολιτικών απόψεων.

Περιγραφή στόχων του βιβλίου

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι, μέσα από μια προσωπική εμπειρία, να παρουσιαστεί η προβληματική γύρω από τα ερωτήματα:

1. Τι είναι η ιστορία
2. Γιατί εξασκούμε την πρακτική της
3. Ποια είναι η σχέση της πολιτικής με τις σύγχρονες ιστορικές τάσεις

Κεφάλαιο Πρώτο

ΚΑΘΩΣ ΓΙΝΟΜΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στην Οξφόρδη

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του Geoff Eley στην Οξφόρδη, υπήρχε ακόμα ζήτημα έλλειψης μεθοδικότητας στην πρακτική, αλλά και τη διδασκαλία. Οι προπτυχιακές σπουδές του προσφέρουν:

- Μικρό ενθουσιασμό
- Πεπαλαιωμένες γνώσεις και μεθόδους (Αρχαϊσμός)
- Μια θεώρηση της ιστορίας ως ολότητας σε ορισμένους ιστορικούς κύκλους σπουδών.

Οι προπτυχιακές σπουδές στην Οξφόρδη

Τα πρώτα χρόνια των ιστορικών του σπουδών χαρακτηρίζονται από έναν περιορισμό της πρωτότυπης σκέψης και της φαντασίας.

Οι καθηγητές

Δίνουν έμφαση στη σύνδεση του παρόντος με το ιστορικό παρελθόν ως:

- Τρόπου υποβοήθησης της ορθής πολιτικής σκέψης
- Στοιχείου δημιουργίας ενός πλέγματος «ορθών» πολιτικών πιστεύω.

Ο ρόλος του προσωπικού διαβάσματος

Είναι μέσα από το δικό του προσωπικό διάβασμα, που ο Geoff Eley έρχεται πρώτη φορά σε επαφή με μια διαφορετική πρακτική σε ό,τι αφορά την ιστορία.

Το διάβασμα μεταπολεμικών βιβλίων σχετικά με βιώματα ανθρώπων από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο τον οδηγεί στο να μετατραπεί σε έναν αυτοδίδακτο, συντηρητικό, αλλά με εφόδια, φοιτητή.

Ο φοιτητικός κόσμος της Οξφόρδης

Οι συμφοιτητές του Geoff Eley προέρχονται:

- Κατά 50% από δημόσια σχολεία
- Κατά 50% από ακριβά ιδιωτικά σχολεία

Αρκετοί συμφοιτητές του υπήρξαν περισσότερο ιστορικά καταρτισμένοι, φαίνονταν περισσότερο ικανοί και γνώριζαν περισσότερες ξένες γλώσσες.

➔ Είναι προφανές ότι οι ιστορικοί της εποχής του Eley ξεκίνησαν από πολλές διαφορετικές κοινωνικές και οικονομικές αφετηρίες.

Τα πρώτα ακαδημαϊκά χρόνια

Τα πρώτα ακαδημαϊκά χρόνια του Eley χαρακτηρίζονται από:

- Έλλειψη σπουδαίων εμπειριών
- Έλλειψη εμπειριών που θα καθοδηγούσαν την προσωπική του περιέργεια
- Έλλειψη τραυμάτων που προέρχονταν από τη μνήμη του οικογενειακού του παρελθόντος (όπως για παράδειγμα τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο)

Έτσι η γνώση της ιστορίας προήλθε τελικά μέσα από μια πραγματιστική σκοπιά και μια σειρά τυχαίων, όπως τα χαρακτηρίζει, «ατυχημάτων».

Τα πρώτα ακαδημαϊκά χρόνια

- Το ενδιαφέρον του Eley δεν προέρχεται από το πρόγραμμα σπουδών, αλλά από τα γεγονότα του ευρύτερου πολιτικού περιβάλλοντος και την πίεση που αυτά ασκούσαν στη σκέψη του.
- Το ενδιαφέρον του για την ιστορία ανεφλέγη από την απαιτητικότητα της εποχής του. Η απαιτητικότητα αυτή είχε τις δικές της ρίζες στην «εισβολή» μιας ηθικής και πολιτικής αναγκαιότητας.

Τα πρώτα ακαδημαϊκά χρόνια

- Οι προερχόμενοι από κατώτερα και μεσαία κοινωνικά στρώματα φοιτητές, την εποχή εκείνη, γνώρισαν μια άνευ προηγουμένου ευκαιρία εκπαίδευσης, με καταλύτη τα πολιτικά γεγονότα που μεσολαβούσαν και τον γενικότερο εκδημοκρατισμό των δυτικών κοινωνιών που οδήγησε και στη μαζοποίηση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η κατάληξη στον ακαδημαϊκό τίτλο

- Το 1969 ο Geoff Eley γίνεται ιστορικός. Όπως ο ίδιος αναφέρει, γίνεται ιστορικός ορμώμενος από μια επιθυμία να κατανοήσει και όχι απλά να αποκτήσει ένα πτυχίο.
- Ξανά η γνώση όσων τον ενδιαφέρουν στην ιστορία προέρχεται μερικώς μόνο από τους ακαδημαϊκούς του δασκάλους και κυρίως από την επαφή του με την φοιτητική και μη ακαδημαϊκή κοινότητα.

Τα τελευταία έτη στην Οξφόρδη

Ο Geoff Eley, παγιώνει μια ισχυρή πεποίθηση σχετικά με το ότι:

- Η ιστοριογραφία οφείλει να συνδιαλέγεται με τις πολιτικές και κοινωνικές επιστήμες
- Χρειάζεται να θεσπιστούν υψηλά standards έρευνας και μεθοδολογίας βασισμένα στην πιο δημιουργική και φερέγγυα εμπειρική έρευνα και την εξαντλητική αρχειακή διερεύνηση των στοιχείων.

Ιστορία και πολιτική

Ο Geoff Eley θεωρεί ότι η εμπλοκή της ιστοριογραφίας και της πολιτικής είναι σε μικρό ή μεγαλύτερο βαθμό αναπόφευκτη. Όμως μια τέτοια εμπλοκή μπορεί

1. Να οδηγήσει σε μια εσφαλμένη ηθικολογία
2. Να οδηγήσει σε διδακτισμό
3. Να δημιουργήσει απλοποιήσεις και σχηματοποιήσεις που δεν βοηθούν την έρευνα

Παρόλα αυτά, ο Eley καταλήγει ότι η χρησιμότητα της ιστοριογραφίας δεν μπορεί να διαχωριστεί από την παιδαγωγική της διάσταση στις κοινωνίες που ασκείται.

Η εξέλιξη της σύγχρονης ιστοριογραφίας

Η σημερινή ιστοριογραφία **διδάσκει, σκέπτεται και γράφει** σε τελείως διαφορετικό πλαίσιο από αυτό του 1960 όταν στον χώρο της εισέρχονταν ο Geoff Eley.

Τότε απαιτούνταν προσαρμογή μεθόδων και εργαλείων όχι μόνο λόγω των εσωτερικών αλλαγών της ιστορικής πρακτικής, αλλά και λόγω του βάρους των πολιτικών γεγονότων της εποχής.

Αλλαγές που εντοπίζονται

Ο Geoff Eley εντοπίζει μια σειρά από αλλαγές στην ιστοριογραφία της εποχής του

- Μέθοδοι βελτιώνονται
- Αρχεία επεκτείνονται
- Υποκατηγορίες αναδύονται
- Κακές εκτιμήσεις αποσύρονται
- Καλύτερες εκτιμήσεις ωριμάζουν
- Νεότερισμοί προτείνονται
- Κανονικοποιούνται αλλαγές
- Η ιστορική γνώση προχωρά

Αλλαγές και το ρεύμα του προοδευτισμού

Όλα τα παραπάνω που ο Geoff Eley προσδιορίζει ως αλλαγές της εποχής του συνιστούν αυτό που αναφέρει ως «ρεύμα προοδευτισμού».

Το «ρεύμα του προοδευτισμού» εμφανίζεται με τις παρακάτω μορφές:

1. Το θέμα του κοινωνικού φύλου (μέσα από το έργο της Joan Scott) μετατρέπεται από ένα χρήσιμο αναλυτικό εργαλείο σε μια απαραίτητη κατηγορία της ιστορικής ανάλυσης.

Αλλαγές και το ρεύμα του προοδευτισμού

2. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί για το ζήτημα της εθνικότητας και της φυλής.

3. Ισχυροποίηση της σημασίας του πολιτισμικού εποικοδομισμού (cultural constructionism).

➔ Ο Geoff Eley τονίζει ότι ακόμα και μέσα σε αυτή την εποχή της αλλαγής, αλλά ακόμα και σήμερα, στοιχεία γύρω από τις έννοιες «κράτος», «έθνος» κτλ, εξακολουθούν να είναι φορτισμένες με στοιχεία των μεγάλων αφηγημάτων του παρελθόντος

Αλλαγές και το ρεύμα του προοδευτισμού

- Η κινητήρια δύναμη αλλαγής, εφευρετικότητας και καινοτομίας στο χώρο της ιστοριογραφίας, προέρχονταν από άλλους ακαδημαϊκούς ή μη ακαδημαϊκούς χώρους. Από την στιγμή που ο ιστορικός θα παραδεχθεί αυτή την όσμωση, ξεκινά μια νέα συνειδητοποίηση της ιστορίας, αλλά και του δικού του ρόλου ως ιστορικού.

Κολέγιο Balliol, Οξφόρδη 1967

Όταν ο Geoff Eley εισέρχονταν στο χώρο του κολεγίου Balliol, η κοινωνική ιστορία ασκούσε ήδη ευρύτατη επιρροή μέσω τριών κυρίως κέντρων:

1. Μέσω του κύκλου των Βρετανών μαρξιστών ιστορικών που συνεργάζονταν ευρύτερα με μικρότερους κύκλους οικονομολόγων- ιστορικών, εργασιολόγων-ιστορικών και κοινωνιολόγων-ιστορικών.
2. Μέσω της αμεσότερης επιρροής των κοινωνικών επιστημών στην ιστοριογραφία που ξεκίνησε στα τέλη του 1950.

Κολέγιο Balliol, Οξφόρδη 1967

3. Μέσω της έμπνευσης που προσέφερε η σχολή των Annales και οι περιοδικές της εκδόσεις, που μεταφράστηκαν συστηματικά το 1970.

Η προσφορά της επιστήμης της ιστορίας στον μελετητή είναι πολλαπλή, διαπιστώνει ο Geoff Eley:

- Προσφέρει την ικανοποίηση της ανακάλυψης και της συλλογής.
- Προσφέρει την ικανοποίηση της έρευνας, του εξωτικού και του ασυνήθιστου.
- Επιτρέπει την αποδόμηση του υπαρκτού κόσμου και των δομών του.

Τα δύο μεγάλα κύματα καινοτομίας στην ιστοριογραφία

- Το πρώτο κύμα του 1960 που φθάνει έως τη δεκαετία 1980. Αποτελεί ουσιαστικά το κύμα καινοτομίας και αλλαγής που έφερε η κοινωνιολογική θεώρηση της ιστορίας.
- Το δεύτερο κύμα του 1990, της «νέας πολιτισμικής ιστορίας».

Και τα δύο κύματα, διαπιστώνει ο Eley, είχαν το κοινό χαρακτηριστικό ότι μοιράζονταν τις ανησυχίες των πολιτικών κινημάτων και ζυμώσεων της εποχής τους.

Τα δύο μεγάλα κύματα καινοτομίας στην ιστοριογραφία

- Η μετάβαση από την κοινωνική ιστορία στην πολιτισμική ιστορία οδηγεί:
 - Σε έναν σκεπτικισμό σχετικά με τα μεγάλα και τα κυρίαρχα αφηγήματα.
 - Στην αντικατάσταση των «μακρο-ιστοριών», όπως αυτές του καπιταλισμού, της επανάστασης κτλ., από «μικρο-ιστορίες» διαφόρων ειδών

Τα δύο μεγάλα κύματα καινοτομίας στην ιστοριογραφία

- Σήμερα που έχει αποδυναμωθεί η ισχύς τόσο της κοινωνικής ιστορίας, όσο και της πολιτισμικής, ο Geoff Eley, θεωρεί ότι οι σύγχρονοι ιστορικοί μπορούν και επιβάλλεται να διατηρήσουν τα κεκτημένα των δύο ρευμάτων, χωρίς να χρειάζεται να απορρίψουν το ένα υπέρ του άλλου.
- Ο Eley που, όπως δηλώνει, δεν υπήρξε ποτέ ούτε αποκλειστικά κοινωνικός ιστορικός ούτε υποστηρικτής της πολιτισμικής ιστορίας, θεωρεί ότι ο ιστορικός μπορεί να είναι και τα δύο, υιοθετώντας την εκάστοτε μέθοδο ή σκοπιά, ανάλογα με το τι απαιτεί η περίπτωση.

Ένα σημείο προσοχής

- Κλείνοντας το πρώτο κεφάλαιο ο Geoff Eley εφιστά την προσοχή σε ένα σημείο: Στο γεγονός ότι το εφήμερο της επιρροής των δύο κινημάτων δεν σήμαινε τη νίκη του ενός πάνω στο άλλο ούτε παρεμπόδισε την ερευνητική εργασία των ιστορικών.

Πρόσθετο υλικό

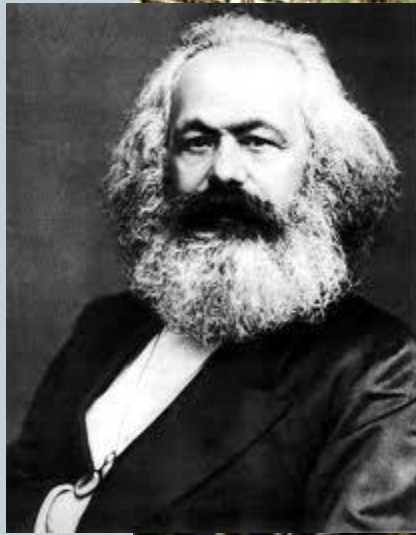

- <http://www.scribd.com/doc/20061923>
- <http://www.youtube.com/watch?v=EJNfCEab8P4>
- [http://www.youtube.com/watch?v=TRex76_KRVQ
&feature=relmfu](http://www.youtube.com/watch?v=TRex76_KRVQ&feature=relmfu)
- [http://www.youtube.com/watch?v=SyfPzTUnEuA&f
eature=relmfu](http://www.youtube.com/watch?v=SyfPzTUnEuA&feature=relmfu)

Κεφάλαιο Δεύτερο

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ
ΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΣ ΣΑΝ ΜΑΡΕΙΣΤΗΣ

Η επαφή με τον μαρξισμό

Μέσα από τη διαδικασία του να γίνει ιστορικός, ο Geoff Eley ήρθε σε επαφή με τις ιδέες και τη θεωρία του μαρξισμού.

- Η επαφή αυτή έγινε όχι μόνο μέσα από τα έργα των Μαρξ και Ένγκελς, αλλά και από το πολιτικό κίνημα της εποχής και τις πολιτικές προσούρες, όπως άλλωστε συνέβη και σε πολλούς φοιτητές της ίδιας εποχής.

Η επαφή με τον μαρξισμό

- Η πιο συστηματική επαφή του Geoff Eley με τη σκέψη του Μαρξ ήρθε μέσα από τα συγγράμματα της ομάδας των Βρετανών μαρξιστών-ιστορικών.
- Η επιλογή του κολεγίου για τον Eley δεν έγινε άσχετα από τη μαρξιστική κίνηση της εποχής. Τα κολέγια Balliol και Christopher Hill, ήταν κέντρα της φοιτητικής αριστεράς, και το κολέγιο του Hill ενθάρρυνε από τότε το είδος του ιστορικού, που ο Eley επιθυμούσε να γίνει.

Η βρετανική νέα αριστερά και η βρετανική μαρξιστική ιστοριογραφία

- Το κέντρο των ριζοσπαστικών αλλαγών που η μαρξιστική θεωρία άρχισε να επιφέρει στην ακαδημαϊκή σκέψη, επικεντρώνεται τότε στον κλάδο της φιλοσοφίας, της πολιτικής και των οικονομικών, αλλά όχι ακόμα σε αυτόν της ιστορίας.
- Η επιστήμη της ιστορίας παρέμενε ακόμα λυπηρά ανεπηρέαστη από τη μαρξιστική θεωρία σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Η βρετανική νέα αριστερά και η βρετανική μαρξιστική ιστοριογραφία

- Τα μαρξιστικά έργα της εποχής, που τυπώνονταν κυρίως από τις εκδόσεις Penguin και Fontana, παρουσίαζαν μια ανεπαρκή σχέση με την ιστορία. Χαρακτηριστικό είναι ότι το έργο του G. S. Jones *The Pathology of British History*, αφήνει εκτός του αναλυτικού του πεδίου τη συνεισφορά της παλαιότερης γενιάς μαρξιστών στον κλάδο της ιστορίας, θεωρώντας την εξαιρετικά παρωχημένη.

Στα τέλη του 1960

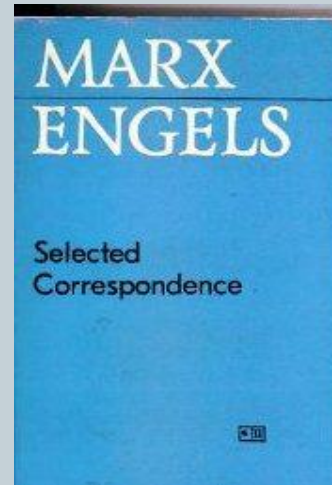
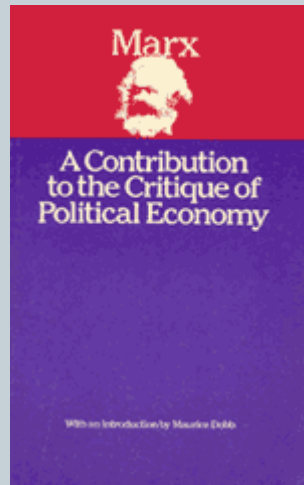

- Η προσοχή του Geoff Eley, ως τότε, σε ό,τι αφορά τον μαρξισμό, επικεντρώνεται στην πίστη του στους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες, όπως αυτοί παρουσιάζονται από τον Karl Marx.
- Ο ίδιος δεν είχε αναπτύξει τα αξιώματα των σχέσεων τους και δυσκολεύονταν να κατανοήσει τι έκανε τις σχέσεις αυτές να λειτουργούν, να διέρχονται κρίσεις και εντέλει να διαρρηγνύονται.
- Το ότι αντιλαμβανόταν τη δεσπόμενη θέση της οικονομίας σε ό,τι αφορά τις σχέσεις των κοινωνικών τάξεων, αποτέλεσε κατά τη γνώμη του, μια πολύ καλή αφετηρία για τη μετέπειτα ιστορική του διαδρομή.

Βιβλία-σταθμοί για τον Eley

- *A contribution to the critique of political economy*, του Karl Marx για τις βασικές γνώσεις πάνω στη βάση του μαρξισμού.
- *Selected correspondence of Marx and Engels*, για τα διορατικά σχόλια που προσέφερε.

Η ελκυστικότητα του μαρξισμού

- Για ένα νέο ιστορικό του 1960-1970, ο μαρξισμός φαινόταν ιδιαίτερα ελκυστικός, αφού του επέτρεπε να δει πέρα από τις απαρχαιωμένες πρακτικές και μεθόδους της ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας της εποχής.
- Η αύρα αντικειμενικότητας του μαρξισμού και η επίγνωση ότι είναι μια «επιστήμη της κοινωνίας», υπήρξε και αυτή ιδιαίτερα ελκυστική.
- Τοπικά αλλά και διεθνώς, πρακτικά αλλά και θεωρητικά, ο μαρξισμός και η πρακτική του ξεσήκωσε κύματα συζητήσεων, κριτικών και καινοτομιών. Την εποχή εκείνη, ο μαρξισμός διαφοροποιούνταν και ανανεώνονταν.

Η ελκυστικότητα του μαρξισμού

- Για όποιον επιθυμούσε να κατανοήσει το πώς οι κοινωνίες αλλάζουν ή διατηρούν τη δομή τους, ο μαρξισμός προσέφερε ένα ισχυρό εργαλείο.
- Ο μαρξισμός βρισκόταν σε θέση να εξηγήσει την εξελικτικότητα της κοινωνίας, την περιοδολόγηση της ιστορίας και τις κοινωνικές αλλαγές, όπως διαμορφώνονταν μέσα από την ταξική πάλη.

Τέλη του 1960

- Ένα από τα πιο πολυσυζητημένα μαρξιστικά θέματα της εποχής υπήρξε (για τον Eley αλλά και σχεδόν όλους τους φοιτητικούς κύκλους) το πώς ο λεγόμενος θεμελιώδης μαρξισμός, επεξηγούσε τις σχέσεις οικονομικής βάσης και εποικοδομήματος.
- Το ερώτημα αυτό κέρδιζε έδαφος και στις διεθνείς συζητήσεις των κομμουνιστικών κομμάτων, στις διάφορες ομάδες της αριστεράς και εν τέλει δόμησε σε σημαντικό βαθμό την πολιτική σκέψη του Eley.

Τέλη του 1960

- Σε διεθνές επίπεδο, οι μαρξιστικές ιδέες κατάφεραν να σπάσουν τον απομονωτισμό και τις ιδεοληψίες του Ψυχρού Πολέμου μέσω:
 1. Των ευρύτερων συζητήσεων ανάμεσα σε μαρξιστές και κομμουνιστικά κόμματα διεθνώς.
 2. Της άνθισης των φοιτητικών κινημάτων και των ευρύτερων πολιτικών κινητοποιήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τέλη του 1960

- Παράλληλα, τα έργα του Μαρξ αλλά και άλλων μαρξιστών και κλασικών φιλοσόφων μεταφράστηκαν στα αγγλικά σπάζοντας έτσι και τον φιλοσοφικό απομονωτισμό της Μεγάλης Βρετανίας. Οι νέες εκδόσεις δεν ήταν απλές και φθηνές μεταφράσεις αλλά πλούσιες και σύγχρονες αναλύσεις.

Τέλη του 1960

Τα τέλη της δεκαετίας του 1960 χαρακτηρίζονται από:

1. Την άνοδο της βρετανικής Νέας Αριστεράς, που έχει, κατά τον Eley, ως αποτέλεσμα της, τη δημιουργία μιας πολιτικοποιημένης ιστορίας στη Μεγάλη Βρετανία.
2. Τη δημιουργία μιας διεπιστημονικότητας στην έρευνα, στις αρχές της δεκαετίας του 1970.
3. Το άνοιγμα της βρετανικής κουλτούρας σε ένα εύρος ξενόφερτων στοιχείων, από την υψηλή γαλλική κουλτούρα μέχρι την αμερικανική pop-culture και τα B-movies.

Τέλη του 1960

- Ένας μεγάλος χώρος συζητήσεων ανοίγει με θέμα την προβληματική γύρω από τις έννοιες της ελευθερίας και του απομονωτισμού, μέσα από τη μαρξιστική θεωρία.

Οι τρεις πηγές της κοινωνικής ιστορίας

- Το 1971, ο Eric Hobsbawm τελείωνε το δοκίμιό του με την φράση: « *το σήμερα είναι μια καλή στιγμή για να είναι κανείς κοινωνικός ιστορικός*». Την ίδια γνώμη έχει και ο Geoff Eley.
- Το πιο σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής ιστορίας, όπως αυτή μορφοποιούνταν το 1970, ήταν η νέα της ικανότητα γενίκευσης και η νέα της ολιστική ικανότητα.

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

- Κατά τον Eley, υπήρξαν η πιο σημαντική πηγή.
- Το 1960, ο κύκλος τους βρίσκονταν σε ανοιχτό διάλογο με τα κοινωνικά δίκτυα της εποχής και ως ομάδα δεν ήταν απομονωμένοι. Τα δύο αυτά στοιχεία αποτέλεσαν ικανή και αναγκαία συνθήκη για να σταθεροποιηθεί η βάση του τομέα της κοινωνικής ιστορίας στην Βρετανία.
- Άλλα σημαντικά στοιχεία που ενίσχυσαν τη βάση της κοινωνικής ιστορίας υπήρξαν:

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

1. Η περιοδική έκδοση *Past and Present* του κύκλου των Βρετανών μαρξιστών ιστορικών.
2. Η σταδιακή δημιουργία και μικρότερων πιο εξειδικευμένων κύκλων κοινωνικής ιστορίας, όπως το Urban History Group.
3. Η σταδιακή ίδρυση ξεχωριστών ιστορικών και κοινωνικο-ιστορικών τμημάτων σε πολλά από τα περιφερειακά ακαδημαϊκά ιδρύματα.
4. Η άμεση ενασχόληση των μαρξιστών ιστορικών με την κοινωνική ιστορία, όταν αυτή βρισκόνταν στα σπάργανα.

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

5. Η παραδοσιακή ιστορική πρακτική των Βρετανών ιστορικών επικέντρωνε κυρίως σε εθνικά ζητήματα, ενώ το έργο του κύκλου των ιστορικών μαρξιστών αφενός μεν είχε διεθνή απήχηση, αφετέρου αφορούσε και διεθνή ζητήματα.

- Από το 1950 έως και το 1960, ο χώρος της ιστορίας στην Βρετανία επικέντρωνε το ενδιαφέρον του κυρίως σε δύο περιοχές:

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

- Η ομάδα του Hobsbawm με την επιρροή των Saville και Harrison μορφοποίησε αποφασιστικά την εργατική ιστορία.
- Το 1960, δημιουργήθηκε το Labor History Society. Η προβληματική του οργανώνεται γύρω από ερωτήματα που αφορούν την αποτυχία των εργατικών κινημάτων να κατανοήσουν το μαρξιστικό μοντέλο ανάπτυξης.
- Η δεύτερη ομάδα ιστορικών μορφοποίησε τον χώρο της ιστορίας της καπιταλιστικής εκβιομηχάνισης της Μεγάλης Βρετανίας.

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

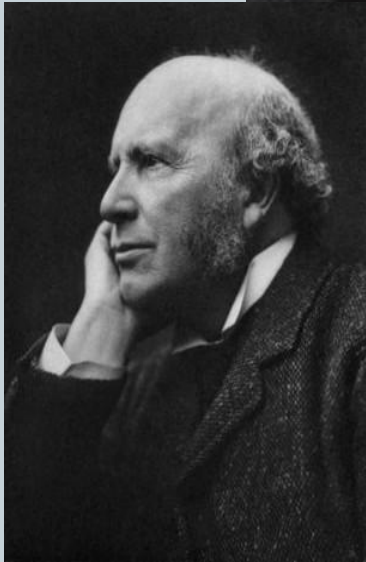

- Οι δύο ομάδες έθεσαν σημαντικά ερωτήματα για την σύγχρονη ιστορία της βιομηχανικής Βρετανίας.
- Καμιά από τις δύο δεν θα είχε προχωρήσει στο έργο της, χωρίς προηγούμενα έργα του 20^{ου} αιώνα, όπως αυτά των Webbs, Cole και Tawney.
- Σε διεθνές επίπεδο:
 1. Το έργο του Hobsbawm εδραίωσε ακαδημαϊκές σχέσεις ανάμεσα στην Ευρώπη και την Λατινική Αμερική

Η πρώτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Οι Βρετανοί μαρξιστές ιστορικοί

2. Έργα του κομμουνιστή Thomas Hodgkin διαμόρφωσαν αποφασιστικά την ακαδημαϊκή ιστορική σκέψη της Αφρικής που βρισκόταν σε νηπιακό στάδιο.
3. Οι Hobsbawm και Rude μεταμόρφωσαν και μορφοποίησαν τη μελέτη της δημόσιας διαμαρτυρίας και αποδόμησαν παλαιότερα ιστορικά στερεότυπα, όπως αυτό της ψυχολογίας του όχλου.
4. Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της ομάδας των Βρετανών μαρξιστών ιστορικών υπήρξε η δημιουργία του περιοδικού *Past and Present*. Οι επαφές του περιοδικού με την υπόλοιπη Ευρώπη έφεραν άρθρα σημαντικών ιστορικών από τη Γαλλία και τις χώρες του σοσιαλιστικού μπλοκ.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

- Δεν είναι τυχαίο ότι η καινοτομία και η αλλαγή στην ακαδημαϊκή πρακτική της ιστορίας ξεκίνησε στα τέλη του εικοστού αιώνα από χώρους τελείως εκτός του επαγγέλματος.
- Για τους Βρετανούς ιστορικούς, ξεκινά από τις εμπειρίες του Κομμουνιστικού Κόμματος από το 1930 έως το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και τη σταδιακή εξομάλυνση των ιδεολογικών διαφορών του Ψυχρού Πολέμου τη δεκαετία του εξήντα.
- Ένα είναι το βέβαιο: **Η κοινωνική ιστορία ξεκίνησε από τα άκρα.**

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

- Παρόμοιες απαρχές είχε και η κοινωνική ιστορία, όπως ξεκινά να διαμορφώνεται στα πρώτα στάδια του εικοστού αιώνα.

Μεγάλη Βρετανία: Το περιοδικό Economic History Review θέτει τις πρώτες βάσεις της κοινωνικής ιστορίας εκτός των ακαδημαϊκών τειχών.

Γερμανία: Η σύντομη Δημοκρατία της Βαϊμάρης ακολουθείται από μια εντυπωσιακή άνθιση της κοινωνικής ιστορίας.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

Γαλλία: Εδώ η κατάσταση είναι πιο περίπλοκη. Οι επαναστάσεις του δεκάτου ενάτου αιώνα και η βαθειά σχέση τους με τη γαλλική πολιτική παράδοση, δημιούργησαν εύφορο έδαφος για τη μελέτη της επαναστατικής παράδοσης, στρέφοντας το ενδιαφέρον στην κοινωνική ιστορία. Οι απαρχές της μπορούν να εντοπισθούν στις οσμώσεις της οικονομικής ιστορίας και της κοινωνιολογίας.

- Στη Γαλλία ήδη από τη δεκαετία του 1920 παρατηρείται η σύγκρουση σε δύο ακαδημαϊκούς χώρους:

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

1. Η ανάπτυξη της δομικής ιστορίας και η αντίθεσή της με την πιο παραδοσιακή πολιτική ιστορία ή την ιστορία των γεγονότων.
 2. Η αναδυόμενη ιστορία των νοοτροπιών, όπως αυτή ήρθε σε ευθεία αντίθεση με την ιστορία των επίσημων ιδεών.
- Είναι λοιπόν κάτω από αυτές τις συνθήκες που αναπτύσσεται η συνεργασία Bloch-Febvre.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

- Ο Bloch μετακινήθηκε από την αρχαιολογία των νοοτροπιών στην αρχαιολογία των δομών. Μετακινήθηκε αποφασιστικά από τη μελέτη του έθνους στη μελέτη της Ευρώπης, επιμένοντας στη μέθοδο των συγκρίσεων.
- Αντικατέστησε τη μελέτη των ιστορικών περιόδων που βασιζόταν στην εξιστόρηση της δράσης των μοναρχών, με ένα μη στατικό πλαίσιο μελέτης.
- Μετέθεσε την προσοχή από τη στρατιωτική ισχύ ως κέντρο της μελέτης της φεουδαρχίας στην κοινωνική ιστορία της γεωργίας και στις σχέσεις γης και γαιοκτησίας.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

- Όλα τα παραπάνω διαμόρφωσαν αποφασιστικά τη δομική ιστορία και το 1929 οι Bloch και Febvre δημιούργησαν την περιοδική έκδοση των Annales.
- Τον Febvre διαδέχθηκε αργότερα στην προεδρία του περιοδικού ο βοηθός του, Fernand Braudel.
- Η καριέρα του Braudel πλαισιώνεται από δύο κλασικά ακαδημαϊκά έργα:

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

1. Το *The Mediterranean and the Mediterranean world in the age of Philip II* του 1949.
 2. Το *Civilization and Capitalism, 15th-18th Century* του 1979.
- Τα έργα του αυτά ενσωμάτωσαν τις μεγάλες προσωπικότητες της εποχής στην τρισδιάστατη ανάλυση του Braudel, των τριών βασικών ιστορικών αξόνων: οικονομία, πληθυσμός, περιβάλλον.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

Το αναλυτικό εργαλείο του Braudel

Σε **πρώτο επίπεδο** περιλαμβάνει το γεωγραφικό τοπίο, το κλίμα, τις δημογραφικές συνθήκες, τα βαθύτερα επίπεδα της οικονομικής ζωής, τις μεγάλης διάρκειας συνήθειες και νόρμες, την αναπαραγωγή των κοινωνικών δομών, τη σταθερότητα της κοινής νόησης (νοοτροπίες) και τις επαναλήψεις της καθημερινής ζωής.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

Σε **δεύτερο επίπεδο** αναλύονται η άνοδος και η πτώση των οικονομιών, των κοινωνικών συστημάτων και στο επίπεδο αυτό, τα έθνη γίνονται ορατά.

Στο **τρίτο επίπεδο**, απαντώνται τα ιστορικά γεγονότα που δημιουργήθηκαν από τους ανθρώπους και η στρατιωτική, διπλωματική και πολιτική ιστορία.

Η δεύτερη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η σχολή των Annales στην Γαλλία

- Υπό τη διεύθυνση του Braudel, η σχολή και το περιοδικό των Annales έγιναν πόλος έλξης της «νέας ιστορίας». Η επιρροή τους επεκτάθηκε στο εξωτερικό και νέοι δίαυλοι συζητήσεων ανοίχτηκαν με την ΕΣΣΔ.
- Από το 1930 έως και το 1960, η μεθοδολογία των Annales προσομοίαζε με αυτή των μαρξιστών ιστορικών της Βρετανίας. Η παραλληλία αυτή φέρνει τη σχολή των Annales πολύ κοντά στην κοινωνική ιστορία.
- « Δεν θα υπήρχε σήμερα ιστορία εάν δεν υπήρχε η κοινωνική ιστορία» θα δηλώσει ο Labrousse.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

- Το 1962 οι ακαδημαϊκοί της σχολής των Annales ιδρύουν το Maison des sciences de l'homme.
- Η κρίση της μαρξιστικής ιδεολογίας το 1950, ώθησε τους μαρξιστές ιστορικούς να αναζητήσουν ιδεολογικά στηρίγματα στις κοινωνικές επιστήμες.
- ➔ Ο διάλογος που ανοίχτηκε, υπήρξε σημαντικός, όμως οι ιστορικοί πολλές φορές (ΗΠΑ 1946-1954-1963) αναγκάζονταν να γράφουν ιστορία με μεθόδους και θεωρίες αποκλειστικά και μόνο του χώρου των κοινωνικών επιστημών. Το γεγονός αυτό κατέστησε τον διάλογο μονόδρομο.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

- Οι ιστορικοί στρέφονταν στις κοινωνικές επιστήμες πιο συνειδητά και επιτυχημένα όταν δανείζονταν τεχνικές και όχι την κατά γράμμα θεωρία.
- Από τους διαλόγους αυτούς ξεπήδησαν οι χώροι της:
 - Οικογενειακής ιστορίας
 - Δημογραφικής ιστορίας
 - Αστικής ιστορίας
 - Ιστορίας της νεότητας και της παιδικής ηλικίας

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

- Οι παραπάνω χώροι ασχολήθηκαν με ζητήματα όπως η ιστορικότητα της πυρηνικής οικογένειας και η διαδικασία της εκβιομηχάνισης.
- Επίσης έφεραν στον ακαδημαϊκό χώρο νέες αναλυτικές και θεωρητικές μεθοδολογίες, ανέδειξαν την υλιστική επιστημολογία και τη χρησιμότητά της ειδικά στα μέσα της δεκαετίας του 1970. Ο χώρος της οικογενειακής ιστορίας ανέδειξε τον κίνδυνο της ποσοτικοποιημένης προσέγγισης στη μελέτη της κοινωνικής ζωής σε σχέση με μια πιο ποιοτική προσέγγιση.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

- Ο χώρος της αστικής ιστορίας, ειδικά μέσα από τα έργα του H. J. Dyos, επιχείρησε να θέσει πρωταρχικά ερωτήματα σχετικά με τη φύση των αλλαγών που δομούν το σύγχρονο κόσμο.
- Ο χώρος της ιστορίας της νεότητας και της παιδικής ηλικίας αναδύθηκε μέσα από τα επαναστατικά κινήματα των νέων του 1968. Το ενδιαφέρον στράφηκε και στο χώρο της μελέτης της ιστορίας του εγκλήματος, της παραβατικότητας, της τιμωρίας, του νόμου και της φυλακής. Από εκεί επεκτάθηκε και σε γενικότερα θεμελιώδη ερωτήματα κοινωνικής και πολιτικής τάξης και δομής.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

Edward Thompson

- Μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος έως το 1956 και της ομάδας των κομμουνιστών ιστορικών, υπήρξε παθιασμένος, οξυδερκής και πιστός μελετητής της ιστορίας και του μαρξισμού. Υπήρξε χαρακτηριστικό παράδειγμα των ζυμώσεων και διαλόγων των κοινωνικών επιστημών και της ιστορίας.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

Το έργο του

- Ασκει μια μορφή αντιπολιτευτικής ιστορίας. Εξετάζει τις βαθύτερες κοινωνικές δομές και έρχεται σε σύγκρουση με το επίσημο βρετανικό αφήγημα.
- Διεκδικεί: ορισμένες εθνικές πολιτιστικές παραδόσεις για την Αριστερά, όπως τα έργα του οραματιστή William Blake και των μεγάλων ποιητών του τέλους της δεκαετίας του 1790 και των αρχών της δεκαετίας του 1800.

Η τρίτη πηγή κοινωνικής ιστορίας: Η ιστορία των κοινωνικών επιστημών

- Αποκαλύπτει: την πτυχή της ιστορικής ενσυναίσθησης που προκύπτει από την αξία της ανθρώπινης ζωής και των ιστοριών του καθημερινού ανθρώπου.
- Στο έργο του αρνείται το μοντέλο της βάσης και του εποικοδομήματος. Η σκέψη του προσομοιάζει με αυτή του Raymond Williams. Ο Thompson εντοπίζει μια οικονομική και πολιτιστική σχετικότητα τέτοια που καμιά διάσταση δεν προηγείται ούτε υπερτερεί της άλλης.
- Το έργο του, *The Making of the English Working Class*, βρίσκεται σε ευθεία σχέση με τα ενδιαφέροντα των μαρξιστών ιστορικών. Αφορά τη μελέτη της ιστορίας της καπιταλιστικής εκβιομηχάνισης και το μετασχηματισμό από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό.

The Divine Image.

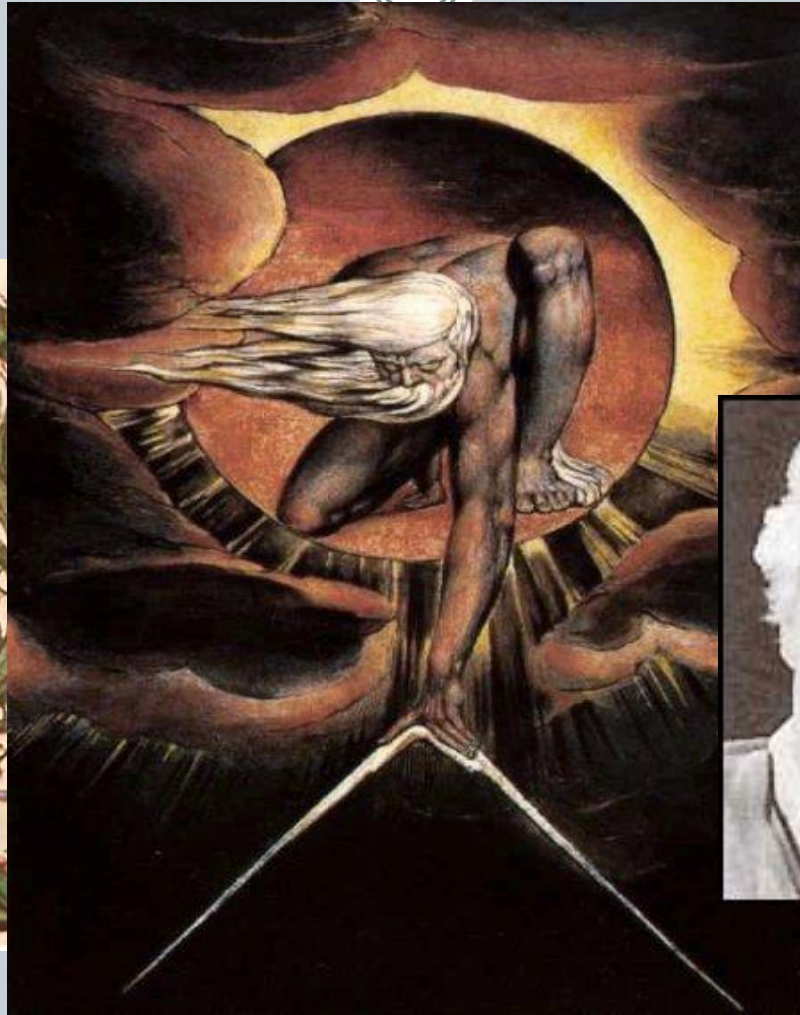
To Mercy Pity Peace and Love,
All pray in their distress;
And to these virtues of delight
Return their thankfulness.

For Mercy, Pity, Peace, and Love,
Is God's own true name;
And Mercy, Pity, Peace, and Love,
Is Man's true name.

For Mercy has a human heart,
Pity, a human face,
And Love, the human form divine,
And Peace, the human touch.

Then every man of every clime,
That feels in his distress,
Pigeon to the human form divine,
Love, Mercy, Pity, Peace.

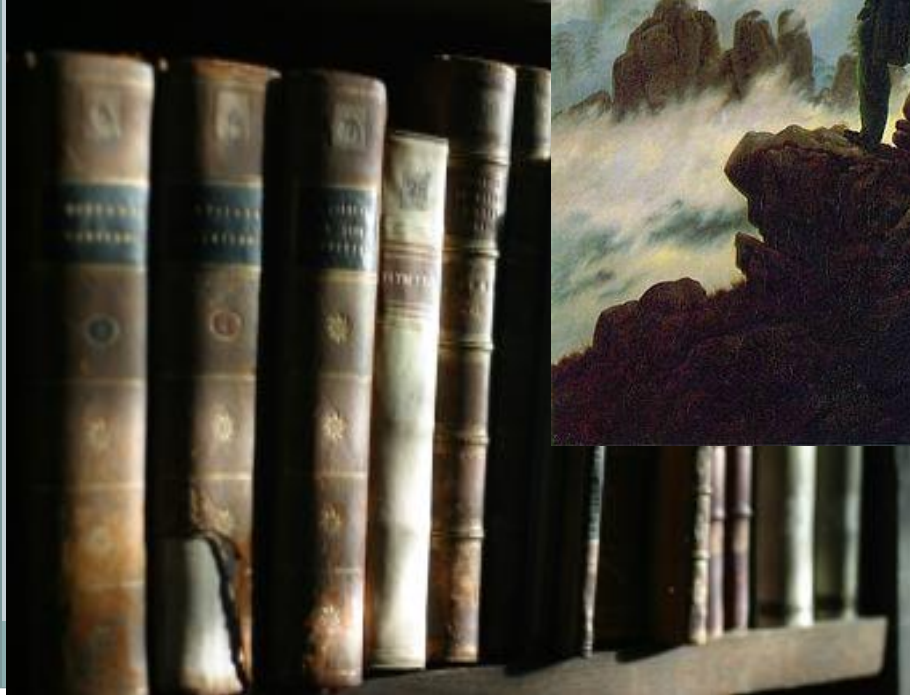
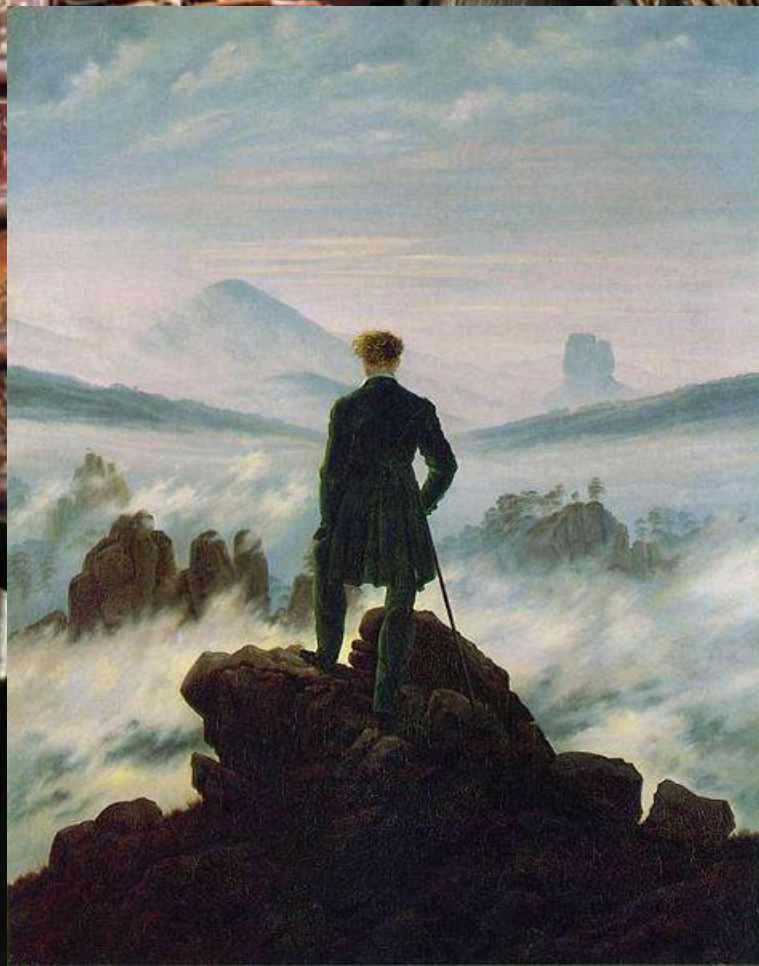
And all must love the human form,
In heathen, Turk, or Jew,
Where Mercy, Love, & Pity dwell,
There God is dwelling too.

Κεφάλαιο Τρίτο

ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ

Ταξίδι στη μεταπολεμική Γερμανία

- Ο Geoff Eley ταξίδεψε στη Γερμανία για να εκπονήσει το διδακτορικό του. Πίστευε ότι με το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, θα έβρισκε εύκολα θέμα και πηγές για να αναλύσει.
- Οι Γερμανοί ιστορικοί δεν διέθεταν στο οπλοστάσιό τους ούτε τη σκευή των μαρξιστών ιστορικών ούτε αυτή της σχολής των Annales λόγω:
 - a) Του τρέχοντος πολιτικού σκηνικού
 - b) Του παλαιότερου αυταρχικού πολιτικού καθεστώτος και της ήττας τους στον πόλεμο.

Ταξίδι στη μεταπολεμική Γερμανία

- Στη Δυτική Γερμανία η κοινωνική ιστορία βρισκόταν σε νηπιακό στάδιο σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη γιατί:
 1. Υπήρξε μια ανυπολόγιστη καταστροφή της πνευματικής ζωής λόγω του ναζισμού.
 2. Παρά την καταστροφή του Τρίτου Ράιχ πολιτικά και στρατιωτικά, η Δυτική Γερμανία διοικούνταν από μια βαθιά συντηρητική παράταξη τόσο στο χώρο της πολιτικής όσο και στον ακαδημαϊκό χώρο.

Ταξίδι στη μεταπολεμική Γερμανία

- Η Γερμανία, ήδη από το 1914 και με τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης, προχώρησε στη δόμηση των πεδίων της κοινωνικής ιστορίας, χώρος που παραδοσιακά ανήκε στην Αριστερά με την ευρύτερη έννοια. Εκείνη την εποχή οι ιδέες αυτές είχαν μεγαλύτερη επιτυχία στη Γερμανία παρά στη Βρετανία, αν και μπορούμε να πούμε ότι έως το 1933, οι δύο χώρες κινούνταν σε παραλληλία. Με την άνοδο του Τρίτου Ράιχ και την ισοπέδωση της πνευματικής ζωής, η Γερμανία επιστρέφει μόλις το 1960 για να συνεχίσει την ανανέωση των επιστημών των κοινωνικών κλάδων, από εκεί που σταμάτησε το 1933.

Ταξίδι στη μεταπολεμική Γερμανία

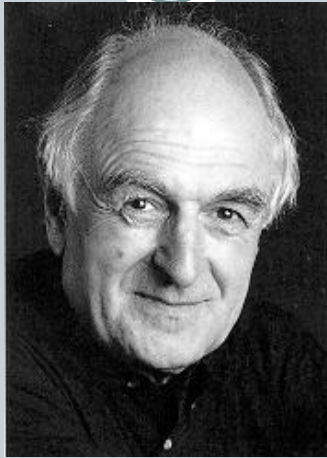
- Επί καγκελαρίας Αντενάουερ, η Γερμανία περνά στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης και του ακαδημαϊκού της χώρου.
- Αυξάνεται ραγδαία ο αριθμός εισακτέων στα γερμανικά πανεπιστήμια.
- Χαλαρώνει το κλίμα ακαδημαϊκής «ορθοδοξίας».
- Αναγεννιέται ο ριζοσπαστισμός.
- Η Νέα Αριστερά και το φοιτητικό κίνημα πιέζουν ώστε να σπάσει το απόστημα του Τρίτου Ράιχ και η Γερμανία να αντιμετωπίσει ανοιχτά το ναζιστικό της παρελθόν.

Ταξίδι στη μεταπολεμική Γερμανία

- Ανάλογες συγκρούσεις και αντιθέσεις παρατηρούνται και στον ακαδημαϊκό χώρο.
- Νέες επιστημονικές προσεγγίσεις επιχειρούνται από τους Wehler και F. Fischer στα έργα τους *Bismarck's Imperialism* και *Kaiserreich*.
- Ακολούθησαν ενδιαφέρουσες μονογραφίες σχετικά με την αγροτική πολιτική του γερμανικού κράτους, του κοινωνικού της αντίκτυπου και την πολιτική του «μεγάλου ναυτικού» του 1897. Τα έργα αυτά σχημάτισαν μια ευρύτερη εικόνα του πως λειτούργησαν οι δομές της γερμανικής αυτοκρατορίας και του πως δομήθηκε ολόκληρος ο κοινωνικός της ιστός.

Σχετικά με τον Hans-Ulrich Wehler

- Για τον Wehler ο κοινωνικός ιμπεριαλισμός του γερμανικού κράτους εκφράστηκε ως απόρριψη των ξενόφερτων τάσεων και δυνάμεων αλλαγής χάριν της διατήρησης του εσωτερικού κοινωνικού status quo. Αφορά δηλαδή τη σύσταση μιας αμυντικής ιδεολογίας απέναντι στις κοινωνικές αλλαγές που επέφερε η εκβιομηχάνιση της Γερμανίας

Σχετικά με τον Hans-Ulrich Wehler

- Κατά τον Wehler αυτή η «τεχνική εξουσίας» μορφοποίησε και παγίωσε σταδιακά ένα αναχρονιστικό πλέγμα κοινωνικής δομής και σκέψης που κατέστη χρήσιμο και στην άνοδο του ναζισμού στη Γερμανία.
- Η δυτικογερμανική σχολή σκέψης, όπως διαμορφώνεται με πρωτοπόρο τον Wehler, ενσωματώνει τα εξής στοιχεία που συναρπάζουν τον Eley:
 1. Τη διεπιστημονικότητα
 2. Τη συγκριτική προσέγγιση

Σχετικά με τον Hans-Ulrich Wehler

Τα έργα του Wehler γεννούν και ορισμένα ερωτήματα στον Eley:

- Ως ποιο βαθμό εκτείνονταν η δυνατότητα ερμηνείας της ιστορικής πραγματικότητας υπό το θεωρητικό – ερμηνευτικό πρίσμα του κοινωνικού ιμπεριαλισμού;
- Τι είδους αρχειακά στοιχεία θα επικύρωναν την αλήθεια της;

Σχετικά με τον Hans-Ulrich Wehler

- Οι σκέψεις αυτές οδήγησαν τον Eley στη θεωρία του «ξεχωριστού δρόμου» (Sonderweg) που διαμορφώνονταν τότε στο γερμανικό ακαδημαϊκό χώρο, η οποία:
 - ❖ Από τη μια μεριά παρείχε μια σχετικά πλήρη εικόνα της πορείας της χώρας προς τον οικονομικό εκσυγχρονισμό και της γένεσης και κυριαρχίας του ναζισμού.
 - ❖ Από την άλλη, όμως ο τρόπος εξήγησης της δημιουργίας του ναζισμού μέσα από την παραδοσιακή φεουδαρχική αριστοκρατία, η οποία, παρά την εκβιομηχάνιση, εξακολουθούσε να ασκεί την πολιτική εξουσία, απομόνωνε τη γερμανική ιστορία από αυτή της υπόλοιπης δυτικής Ευρώπης, θεωρώντας την ως ξεχωριστή περίπτωση και δημιουργώντας πολλές αμφιβολίες και ερωτηματικά.

Σχετικά με τον Hans-Ulrich Wehler

- Ο σκεπτικισμός του συγγραφέα πηγάζει από την πίστη στο μοντέλο ανάλυσης του Edward Thompson για την «αλλαγή από τα κάτω». Ότι δηλαδή οι κοινωνικές διεργασίες, αλλαγές και επιρροές δεν ξεκινούν από τα υψηλά κοινωνικά στρώματα και διαχέονται στη συνέχεια στη λαϊκή βάση, αλλά μπορεί να συμβαίνει και το ακριβώς αντίθετο.
- Ο Eley προσπάθησε να μελετήσει τη γερμανική κοινωνία από το 1914 και μετά χρησιμοποιώντας αυτήν ακριβώς τη μεθοδολογία και με σκοπό να εισαγάγει στην έρευνα τον παράγοντα «λαός».

Το έργο του Friedrich Ebert Foundation

- Το έργο του Friedrich Ebert *Foundation* ξεκίνησε από τον προβληματισμό πάνω στην πρόοδο που έγινε στο χώρο των κοινωνικών επιστημών
- Το έργο του Friedrich Ebert *Foundation* προσφέρει:
 1. Μια βαθιά υλιστική ανάλυση
 2. Μια δομική ανάλυση που καλύπτει τη δημογραφία των εργασιακών σχέσεων, την εργασιακή και παραγωγική διαδικασία, την ειδίκευση και τις διαφοροποιήσεις στις εργατικές σχέσεις

Το έργο του Friedrich Ebert Foundation

- Πρόκειται για έργο του οποίου η κατανόηση απαιτεί τη γνώση της λειτουργίας της πάλης των τάξεων
- Ο Eley θεωρεί το έργο αυτό ως ελαφρώς παράδοξο και χωρίς εσωτερική συνοχή.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

- Σε ό,τι αφορά τον ευρύτερο ακαδημαϊκό χώρο των κοινωνικών επιστημών στη Γερμανία, η υποστήριξη της θέσης ότι η πολιτική είναι ένας εξωτερικός παράγοντας της οικονομικής και κοινωνικής ζωής αποτέλεσε πεδίο ευρύτατων αντιπαραθέσεων.
- Η παραπάνω θεώρηση επιστρέφει στην προβληματική του Sonderweg και στην καρδιά του προβλήματος που είναι το γεγονός ότι για να ληφθεί η επιστήμη της ιστορίας στα σοβαρά οφείλει να σέβεται τις αρχές της, τηρώντας πάντα τα κατάλληλα θεωρητικά και συγκριτικά κριτήρια.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

- Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 ήρθαν πλέον στην επιφάνεια του δημόσιου χώρου οι εντάσεις που περιγράφηκαν αρχικά εντός του ακαδημαϊκού χώρου της κοινωνικής ιστορίας.
 - ➔ Στη Δυτική Γερμανία η αλλαγή θα προέκυπτε μέσα από τις συγκρούσεις των υποστηρικτών του Sonderweg και των πολεμίων του.
 - ➔ Στη Βρετανία η αλλαγή προχωρούσε συντελούνταν στα history workshops και στις ζυμώσεις των κοινωνικών ιστορικών που έβρισκαν πρόσφορο έδαφος έξω από τα ιστορικά τμήματα και κοντά στις κοινωνικές σπουδές.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

- Μια ανησυχία ξεκινά να δημιουργείται στους χώρους της κοινωνικής ιστορίας από την αμφιβολία ή τον φόβο για τις ολοκληρωτικές της αξιώσεις.
- Υπήρχε η πεποίθηση ότι οποιοδήποτε θέμα κι αν ανέλυε κανείς, η ισχύς της κοινωνικής εξήγησης θα έθετε πάντα τους κανόνες ανάλυσης. Η πεποίθηση αυτή τώρα πια άρχισε να τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

- Παρά το γεγονός ότι υπήρξαν και γενικότερες αντιθέσεις στους κόλπους των κοινωνικών ιστορικών που δημιούργησαν συγκρούσεις στο χώρο τους, οι ρωγμές πάνω στην ίδια την επιστήμη εμφανίστηκαν πολύ αργότερα, με αργό αλλά και έντονο τρόπο.
- Οι Gareth Stedman Jones και William Sewell αποτελούν δυο ξεχωριστές περιπτώσεις, καθώς χρησιμοποιώντας μια μη-υλιστική αναλυτική γλώσσα «επιτέθηκαν» στην εγκυρότητα των κοινωνικών ερμηνειών που έδιναν οι κοινωνικές επιστήμες βασιζόμενοι σε γνωστές ερμηνευτικές αποτυχίες της.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

- Η κίνηση αυτή που ακολούθησαν διάφοροι ιστορικοί της εποχής και που αντιτίθετο στην αυθεντία της κοινωνικής ιστορίας, έλαβε την ονομασία «γλωσσική στροφή».
- Η διαδικασία αναθεώρησης τού τι οι κοινωνικοί ιστορικοί εννοούν ως κουλτούρα, ιδεολογία, ερμηνεία και υποκειμενικότητα, πολλές φορές έσπρωχνε τους αναλυτές της κοινωνικής ιστορίας σε ακραίες τοποθετήσεις.

Ακαδημαϊκός κόσμος και ακαδημαϊκή σκέψη στη Γερμανία

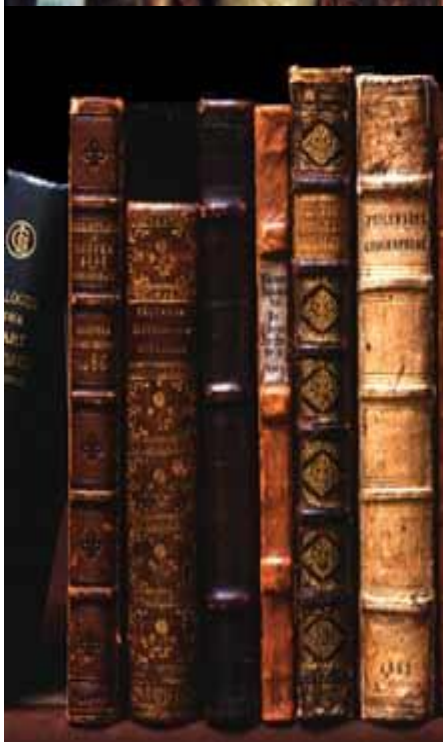
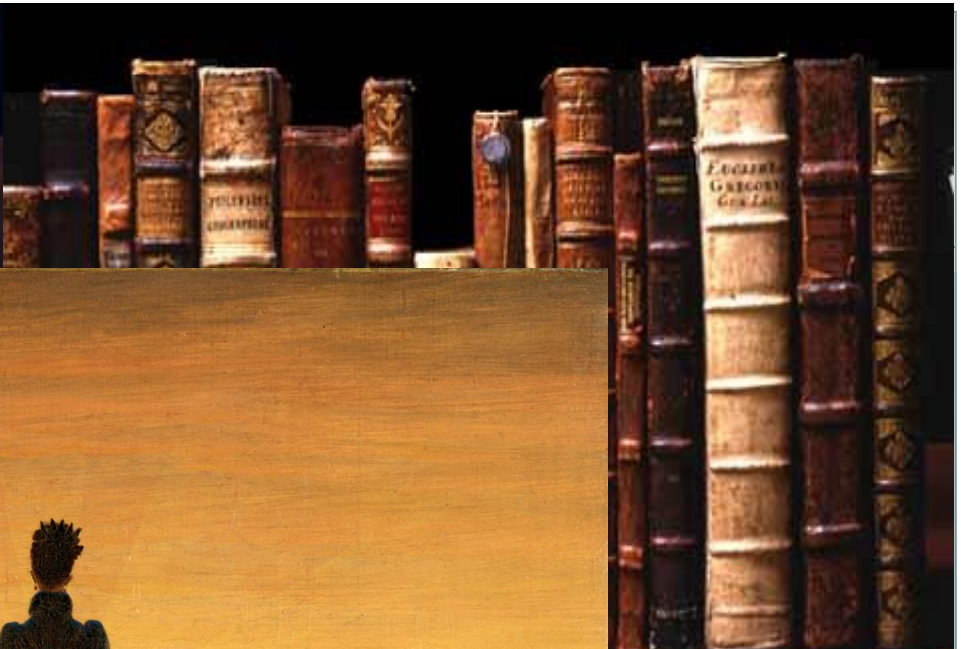
- Επιπροσθέτως, οι κλυδωνισμοί στο χώρο της επιστημονικής πρακτικής συνοδεύονταν με διάφορους κλυδωνισμούς στο διεθνή πολιτικό χώρο, όπως:
 - a) Η αποτυχία του πειράματος του ευρωκομμουνισμού το 1978
 - b) Η επιτυχία της «Αλληλεγγύης» στην Πολωνία
- Ένα ακόμα ζήτημα που προκύπτει μέσα από το προηγούμενο πολιτικό και επιστημονικό πλαίσιο είναι το ζήτημα των νέων κοινωνικών ιστορικών. Η νέα γενιά ιστορικών που ήταν επηρεασμένη από τον Thompson, ξεκίνησε να σχηματίζει τη δική της ακαδημαϊκή θεώρηση για τον κόσμο και τον ίδιο τον ακαδημαϊκό χώρο, την περίοδο ακριβώς που αυτός άρχισε να αλλάζει.

Κεφάλαιο Τέταρτο

ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΗ

Το ταξίδι στις ΗΠΑ

- Το 1979, ο Geoff Eley αφήνει τη Βρετανία για να ταξιδέψει στις ΗΠΑ.
- Το ταξίδι του συμπίπτει με την εκλογή της Margaret Thatcher στο πρωθυπουργικό αξίωμα. Ο Eley φεύγει με μια έντονη αίσθηση αλλαγής, όμως τα διανοητικά του θεμέλια είναι ισχυρά. Παρόλα αυτά, μπορεί να δει τον υλισμό να ραγίζει και να μεταστρέφεται.
- Στον ακαδημαϊκό χώρο της Βρετανίας η ιδεολογική κρίση δεν έγινε αισθητή γιατί:
 - Οι ενώσεις των σοσιαλιστών ήταν ακόμα ισχυρές
 - Οι «μάχες» των ακαδημαϊκών κύκλων για τη «νομιμοποίηση» των κοινωνικών ιστορικών στον ακαδημαϊκό χώρο είχαν μόλις ξεκινήσει.

Πανεπιστήμιο του Michigan

- Ο Geoff Eley μεταβαίνει στο Michigan, όπου του προσφέρεται μια θέση στο Τμήμα Ιστορίας.
- Στόχος του Τμήματος, η βελτίωση της κοινωνικής ιστορίας και η ανεξαρτητοποίησή της από τον χώρο της κοινωνιολογίας.
- Το Τμήμα είχε μεγάλη επιρροή στο χώρο των κοινωνικών ιστορικών και σχέσεις με άλλα ιδρύματα.
- Τον καιρό που ο Eley αναλάμβανε καθηγεσία σε αυτό, το Τμήμα Ιστορίας του Michigan ξεκινούσε τη συνεργασία του με το Τμήμα Ανθρωπολογίας (History-Anthropology Reading Group).

Πανεπιστήμιο του Michigan

- Κύρια ένδειξη για το κλίμα αλλαγής που διέπνεε τις αίθουσες του Πανεπιστημίου του Michigan είναι, για τον Eley, το συνέδριο που οργανώνουν οι ακαδημαϊκοί Charles και Louise Tilly με στόχο την επισκόπηση του ρόλου και των επιτευγμάτων της κοινωνικής ιστορίας στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

→ Όμως, σε αυτό, θέματα όπως η κριτική του μαρξισμού, ο φεμινισμός και η πολιτισμική ιστορία, δεν θα θιγούν.

Πανεπιστήμιο του Michigan

Η πρώτη επαφή του Geoff Eley με τον ακαδημαϊκό κύκλο του πανεπιστημίου του δημιουργεί:

- Μια αίσθηση αβεβαιότητας και ρευστότητας
- Μια αίσθηση απουσίας του προβληματισμού γύρω από τον μαρξισμό και το μαρξιστικό φεμινισμό. Η απουσία αυτή έδειχνε την απαρχή μιας μειωτικής κριτικής που όταν θα εξαπλωνόταν, θα διέλυε ολοκληρωτικά τη μαρξιστική σκέψη.

Στα μέσα του 1980

- Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, οι κοινωνικές τάξεις και η πάλη των τάξεων άρχισαν να χάνουν την αίγλη τους ως αναλυτικό εργαλείο ανάμεσα στους ακαδημαϊκούς και διαχωριστικές γραμμές τραβήχτηκαν ανάμεσα σε πολιτικά και ιδεολογικά στρατόπεδα. Τα στρατόπεδα που ξεκινούν να σχηματίζονται είναι αυτό των **ορθόδοξων μαρξιστών** και αυτό των **αναθεωρητών**.
- Η κρίση αυτή ξεκίνησε από τους ακαδημαϊκούς ιστορικούς και πέρασε μετέπειτα στον χώρο των κοινωνικών ιστορικών ο οποίος ακόμα διακατεχόταν από μια αίσθηση φιλοδοξίας για νέες ανακαλύψεις.

Σημαντικά έργα στα τέλη του 1980

- **Tim Mason:** Ισχυρίσθηκε μέσα από το έργο του ότι οι Γερμανοί εργάτες δεν συμμετείχαν ευρύτερα στο Ναζιστικό Κόμμα, αλλά βρίσκονταν σταθερά προσανατολισμένοι στο Κομμουνιστικό Κόμμα και τις σοσιαλδημοκρατικές ενώσεις. Έτσι υπήρξαν ανθεκτικοί στο ναζιστικό πολιτικό μήνυμα. Παρά την καταστροφή των κινημάτων το 1933, οι Ναζί κατάφεραν να ασκήσουν πολιτικό έλεγχο μόνο σε ορισμένα στενά πλαίσια. Οι εργάτες, με βαθιά ριζωμένη ταξική συνείδηση, παρέμειναν μακριά από το ναζιστικό πολιτικο-ιδεολογικό μόρφωμα. Στην πραγματικότητα η πιθανότητα της ταξικής σύγκρουσης παρέμεινε υπαρκτή στη Γερμανία του Τρίτου Ράιχ ως ένα μόνιμο αμείωτο χαρακτηριστικό της κοινωνικής ζωής του σύγχρονου καπιταλισμού.

Σημαντικά έργα των τελών του 1980

- **Martin Broszat:** Το έργο του αφορά τη γερμανική Αντίσταση. Κατόρθωσε να αποσπάσει το ενδιαφέρον από την απόπειρα δολοφονίας του Χίτλερ το 1944 και να παρουσιάσει τη γερμανική Αντίσταση όπως αυτή έγινε αντιληπτή και βιώθηκε από τον γερμανικό λαό στην καθημερινή του ζωή.
- Τα έργα των Broszat και Mason έστρεψαν την προσοχή στην πολυπλοκότητα του απλού ανθρώπου στη διάρκεια του καθεστώτος του Τρίτου Ράιχ. Επίσης τόνισαν ότι η εργατικής τάξης της Γερμανίας, παρά την παθητικότητα της, κράτησε τη ναζιστική ιδεολογία σε απόσταση.

Το κλίμα στις ΗΠΑ

Το γενικότερο κλίμα που χαρακτήρισε την κοινωνική ιστορία στις ΗΠΑ είναι ένα κλίμα αλλαγών. Οι αλλαγές αυτές φαίνεται ότι συντελούνται στους παρακάτω άξονες:

- Μετατόπιση από την παραδοσιακή ιστορία στην κοινωνική ιστορία.
- Μετατόπιση του ενδιαφέροντος των κοινωνικών ιστορικών από την κοινωνική ιστορία στο χώρο της πολιτισμικής ιστορίας
- Η «ρευστότητα» επεκτάθηκε και στην ακαδημαϊκή μεθοδολογία ειδικά στους ευρύτερους χώρους των κοινωνικών επιστημών, όπως σε αυτόν της κοινωνιολογίας του γυναικείου φύλου.

Η αλλαγή όπως βιώθηκε από το Βρετανό ιστορικό στις ΗΠΑ

1. Η μετατόπιση του ενδιαφέροντος στην πολιτισμική κοινωνιολογία έδωσε μια νέα θεωρητική κατανόηση του φύλου. Τα αποτελέσματά της μεταμόρφωσαν τον τρόπο σκέψης γύρω από την ιστορία.
2. Η επιρροή του Michel Foucault έγινε σταδιακά αναπόφευκτη. Τα έργα του, αν και ήταν δημοσιευμένα ήδη, έγιναν ξαφνικά το επίκεντρο της προσοχής λόγω της ευρύτερης μεταστροφής του δημόσιου ενδιαφέροντος σε ζητήματα όπως ο εγκλεισμός, η τιμωρία και η δημόσια υγεία. Ζητήματα που αφορούσαν τις δικές του έρευνες γύρω από τη δύναμη, τη γνώση και τις δομές εξουσίας. Ο Foucault προσέφερε ένα είδος νέου ριζοσπαστικού εμπειρισμού. Αντί να προσεγγίζει παθητικά το αρχειακό υλικό, με την επιστημολογική κριτική του εξέθετε τις αρχές δημιουργίας του.

Η αλλαγή όπως βιώθηκε από το Βρετανό ιστορικό στις ΗΠΑ

3. Το μέλλον της σχολής των *Annales* στη Γαλλία: Η σχολή των *Annales* που έδινε το ρυθμό στην πολιτισμική ιστορία απέτυχε στο να ακολουθήσει τα έργα των Bloch και Febvre και έπαψε πια να έχει την αίγλη που είχε στους κοινωνικούς ιστορικούς το 1960 και 1970.

Η αλλαγή όπως βιώθηκε από το Βρετανό ιστορικό στις ΗΠΑ

4. Ένα νέο είδος πολιτισμικής ανάλυσης, αυτό της σύγχρονης πολιτισμικής έρευνας, ξεκίνησε να ασκεί μεγάλη επιρροή, χωρίς ακόμα να έχει παραγάγει ιδιαίτερα μεγάλα σε όγκο ερευνητικά αποτελέσματα.
5. Με τη στροφή στην πολιτισμική ιστορία επιταχύνθηκε ο διεπιστημονικός διάλογος ανάμεσα σε ιστορία και ανθρωπολογία.

Δύο διαταραχές

Δύο ακόμη περιστατικά διατάραξαν την πολιτισμική στροφή κατά τη δεκαετία του 1980, τα οποία δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν καθαρά ως τμήμα της συλλογικής αλλαγής της εποχής, ασκούν όμως σοβαρή επίδραση επάνω της.

1. Το ερώτημα της φυλής:

- Παρατηρείται μια μεταστροφή από την οπτική της κοινωνικής τάξης στην οπτική της φυλής ως εργαλείου ανάλυσης της ιστορίας

Δύο διαταραχές

2. Το ζήτημα της εποχής της αποικιοκρατίας και της ύστερο-αποικιοκρατίας:

- Τα ζητήματα αυτά ξεκινούν να αναδύονται καθώς αναπτύσσεται ο διάλογος ανάμεσα στην κοινωνική ιστορία και την ανθρωπολογία. Ζητήματα όπως η γνώση της αποικιοκρατίας, της εθνικής ταυτότητας, του μιλιταρισμού και του κοινωνικού φύλου, εντάσσονται στο πλαίσιο της αποικιοκρατίας, θέτοντας ερωτήματα όπως αυτά της αποικιακής διακυβέρνησης, των διαφυλετικών σχέσεων, της ταξικής και φυλετικής υπεροχής, αλλά και της οικογένειας, της σεξουαλικότητας και των κοινωνικών σχέσεων.

Η ιστορία στο κοινό

- Σε ευρύτερους δημόσιους χώρους, το ιστορικό κοινό «βομβαρδίζεται» διαρκώς από κάθε είδους αναφορές στην ιστορία και επικλήσεις στο παρελθόν.
- Το φαινόμενο αυτό συνοδεύεται από τον χαρακτηρισμό του ως «έκρηξη μνήμης»
- Αναπαραστάσεις του παρελθόντος, προσωπικού και συλλογικού, δημοσίου και ιδιωτικού, έχουν μεταβληθεί τόσο σε θεραπεία όσο και σε ασθένεια. Σε μια πηγή σταθερότητας και οικειότητας, ενώ το πραγματικό έδαφος της ιστορίας παραμένει ασταθές.
- Από το 1990, η «έκρηξη μνήμης» σηματοδότησε την επιστροφή του «τοπικού» στο «συλλογικό» και στην πολιτική σκέψη.

Η ιστορία στο κοινό

- Τα έργα «μνήμης» προσφέρουν έναν τρόπο επιστροφής των ξεχωριστών ιστοριών στα συλλογικά αφηγήματα, την ίδια στιγμή που τα παλαιά πρότυπα δεν πείθουν πια.
- Το περιεχόμενο της μνήμης μπορεί πια να αποκοπεί από τις τοξικές επιδράσεις της δεξιάς φιλοσοφίας του «αίματος και της γης» ενθαρρύνοντας την Αριστερά να σκεφθεί πιο θετικά σχετικά με το έθνος και την πορεία του.
- Η μνήμη προσφέρει ένα θεμελιώδες έδαφος για τον σχηματισμό της ταυτότητας. Ένα τρόπο να αποφασίσουμε ποιοι είμαστε και να τοποθετηθούμε στο χώρο και το χρόνο.

Η ιστορία στο κοινό

- Οι πιο εντυπωσιακές διεθνείς εκδηλώσεις μνήμης αφορούν τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.
- Από την άλλη μεριά, οι πολιτισμικές σπουδές παρέχουν το κύριο πλαίσιο της μεγέθυνσης αυτού του είδους της μνήμης και της ανάδειξής της ως επιστημονικής προτεραιότητας.
- Σήμερα είναι γνωστό ότι η ιστορική έρευνα ασκείται και σε μη-ακαδημαϊκούς χώρους.

Κεφάλαιο Πέμπτο

ΠΕΡΙΦΡΟΝΗΣΗ
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ

Η σύγχρονη γερμανική ιστορία

- Στο άμεσο πεδίο του Eley, τη γερμανική ιστορία, παρουσιάζονται δύο αντικρουόμενες τάσεις: Η πρώτη μπορεί να σκιαγραφηθεί ως μια **μακρο-κοινωνιολογική** τάση και η δεύτερη ως μια **μικρο-ιστορική** τάση. Οι δύο αυτές τάσεις έχουν δημιουργήσει μια πολεμική ανάμεσά τους.
- Εάν η κοινωνική ιστορία στη Δυτική Γερμανία είχε καταφέρει κατά τη δεκαετία του 1960 να δομήσει μια ιστορική κοινωνική επιστήμη, ίσως η ιστορία δεν θα είχε στραφεί στην περιοριστική οπτική του τοπικού, του προσωπικού και του συνηθισμένου.

Η σύγχρονη ιστορία

- Ο κοινωνικός ιστορικός αντί να συλλέγει δεδομένα, στοιχεία, να μετρά πληροφορίες και να τοποθετεί τα πάντα στο κοινωνικό τους υπόβαθρο προκειμένου να τα εξηγήσει, έχει μετατραπεί σε ανθρωπολόγο, εθνογράφο, κριτικό και γλωσσικό αναλυτή. Μέσα από αυτή τη μεταστροφή, προήλθε η λεγόμενη «γλωσσική στροφή» είκοσι χρόνια πριν.
- Παρά το γεγονός ότι η έννοια του «μεταμοντερνισμού» στην ιστορία χρησιμοποιήθηκε ως προμετωπίδα της επίθεσης των πολεμίων της «γλωσσικής στροφής», ο ύστερο-αποικιοκρατισμός κατάλαβε με σιγουριά τη θέση του μόλις στις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Η σύγχρονη ιστορία

- Το έργο του Bryan Palmer *Descent into Discourse*, περιέγραψε την «πολιτισμική στροφή» ως μια στρατηγική επιλογή της αριστερής ακαδημαϊκής πτέρυγας που όμως έχασε τον τελικό της στόχο. Εξυπηρετώντας τη δική της αυτοεπιβεβαίωση, η πτέρυγα αυτή των ακαδημαϊκών απομονώθηκε στο «λευκό της πύργο» ψάχνοντας για υποκατάστατα της παλιάς υλιστικής τους πίστης.
- Η «πολιτισμική στροφή» υπήρξε, κατά τον Palmer, μια ηδονιστική κάθοδος στον κόσμο μιας χαοτικής άρνησης της κατανόησης των διαχρονικών δομών στην αντίληψη και τη γνώση.

Τι είδους Ιστορία;

- Καθώς ο Eley εισερχόταν στον κόσμο της ιστορίας, το πολιτικό του σύστημα αξιών τον έκανε να πιστεύει ένθερμα σε έναν καλύτερο κόσμο. Σήμερα δεν πιστεύει σε κάτι τέτοιο.
- Κατά τον Eley, η ιστορία παρέχει το έδαφος που πρέπει να αποτελεί πυρήνα της σκέψης. Το πώς αντιλαμβανόμαστε και μεταφράζουμε το παρελθόν σχετίζεται άμεσα με το πώς αντιλαμβανόμαστε το παρόν και το μέλλον.
- Με άλλα λόγια, δεν είναι βέβαιο ότι η γνώση του παρελθόντος παρέχει μια ικανότητα αντίστασης στις τρέχουσες εξελίξεις. Εξαρτάται από το πώς ασκείται η ίδια η ιστοριογραφική πρακτική. Εκεί βρίσκεται η ικανότητα αντίστασης ή όχι.

Τι είδους Ιστορία;

- Ο Geoff Eley δεν αμφιβάλλει καθόλου για το ότι, έχοντας πρόσβαση στη μαρξιστική θεωρία και σκέψη, έγινε καλύτερος ιστορικός.
- Παρόλα αυτά, η ουσία των πραγμάτων βρίσκεται στη **διασύνδεση** της ιστορίας με χώρους άλλων επιστημονικών κλάδων.
- Η ανανεωτική ενέργεια της ιστορίας πάντα ξεκινούσε έξω από τα αυστηρά ακαδημαϊκά όρια της επιστήμης. Στη Βρετανία, για παράδειγμα, οι πιο δημιουργικοί ιστορικοί εργάζονταν πολλές φορές έξω από τα πανεπιστήμια.

Τι είδους Ιστορία;

- Εάν πραγματικά επιθυμούμε να διατηρήσουμε την ιστορία ενεργό και ζωντανή, θα πρέπει να καλωσορίζουμε αυτή τη «διασυνοριακή κίνηση» ανάμεσα στις επιστήμες, παρά να προσπαθούμε να την περιορίσουμε. Αντί να «αστυνομεύουμε» τα επιστημονικά όρια της ιστορίας, θα πρέπει να προσπαθούμε να γκρεμίσουμε τα τείχη της.

Από την πολιτισμική ιστορία στην κοινωνική ιστορία

- Στο παρόν, είναι απολύτως αναγκαία η ιστορικοποίηση και αποδόμηση των σημαινομένων του όρου «Ευρώπη», όπως και κάθε γενικότερου και αφηρημένου όρου (Δύση, Ανατολή κτλ), που υποστηρίζει κυριαρχικές έννοιες ή έννοιες υπεροχής.

Συμπερασματικά

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Συμπεράσματα

1. Το πρώτο συμπέρασμα του Geoff Eley αφορά την επείγουσα ανάγκη για πλουραλισμό. Για ένα διάστημα η ιστορική επιστήμη διέτρεχε τον κίνδυνο να διαχωριστεί σε αντίπαλα στρατόπεδα. Παρόμοιες διπολικότητες εμφανίστηκαν και σε άλλες επιστήμες. Ευτυχώς, στα τέλη της δεκαετίας του 1990, τα πάθη κατευνάστηκαν. Η κοινωνική ιστορία, που διεκδικούσε τα πρωτεία στο χώρο, τώρα έχει υποχωρήσει κάτω από τη γοητεία που ασκεί η ευρύτερα αποδεκτή πολιτισμική ιστορία. Σήμερα νεότεροι ιστορικοί κινούνται ελεύθερα στα όρια ανάμεσα στις ειδικότητες δημιουργώντας νέες υβριδικές μορφές ιστορικού στοχασμού. Όπως επισημάνθηκε και στο τέταρτο κεφάλαιο, οι νεότερες γενιές επιστημόνων δεν χρειάζεται να επιλέξουν ανάμεσα στα δύο.

Συμπεράσματα

2. Το δεύτερο συμπέρασμα του συγγραφέα είναι ότι το ολιστικό ιδεώδες δεν είναι νεκρό. Σε ό,τι τον αφορά, αυτός εξακολουθεί να σκέπτεται με όρους καπιταλισμού, τάξεων και κοινωνικών δομών. Η «γλωσσική στροφή» επέτρεψε την ιστορικοποίηση των παραπάνω εννοιών και έτσι κατέστησε δυνατή μια ευρύτερη αντίληψη της κοινωνίας ως ολότητας.

Συμπεράσματα

3. Το τρίτο συμπέρασμα του Eley είναι ότι τα δεδομένα αλλάζουν. Δεν υπάρχει κανένας λόγος η «πολιτισμική στροφή» να αποτελέσει το τέλος ή το τελευταίο κεφάλαιο της εξέλιξης της ιστορικής επιστήμης. Κάπου στο μέλλον βρίσκεται σε εμβρυική μορφή ο σπόρος για μια νέα στροφή.

Συμπεράσματα

4. Το τέταρτο και τελευταίο συμπέρασμα του συγγραφέα είναι ότι η πολιτική εξακολουθεί να έχει σημασία. Και στις δύο περιπτώσεις αλλαγής επιστημολογικού παραδείγματος που βίωσε στην ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία (το κύμα της κοινωνικής ιστορίας και την «γλωσσική / πολιτισμική στροφή») το εφιαλτήριο ήταν οι ευρύτερες πολιτικές εξελίξεις που επηρέασαν την ιστορική σκέψη. Αυτή η «συνέργεια» πολιτικής ιδεολογίας και διανοητικής εργασίας έδωσε στον καιρό της τους καλύτερους επιστημονικούς καρπούς. Η ανανέωση της ιστορικής επιστήμης στο μέλλον θα περάσει οπωσδήποτε μέσα από ένα νέο κύμα ευρύτερου πολιτικού προβληματισμού.

